Schuurkerken

Fietsroute langs religieus erfgoed in en rond Etten-Leur

Wim Blankers

1-mrt-17

Deze 25 kilometer lange fietstocht besteedt aandacht aan de voormalige schuurkerken in Etten-Leur, Sprundel en Hoeven.

Deze 25 kilometer lange fietstocht besteedt aandacht aan de voormalige schuurkerken in Etten-Leur, Sprundel en Hoeven.
Helaas zijn er in deze regio geen schuurkerken bewaard gebleven, enkel de verwijzing naar deze kerken zijn terug te vinden.

Na de vrede van Münster in 1648 werd in deze streek de openbare uitoefening van de katholieke godsdienst verboden.
Katholieken moesten voor hun eredienst hun toevlucht zoeken in schuurkerken.
Deze situatie duurde tot 1795 toen de Bataafse Republiek in de plaats kwam van het oude regime en katholieken dezelfde rechten kregen als protestanten.

Het startpunt van deze route is bij het streekmuseum:

Jan uten Houte
Het Paulushofje
Markt 53-61
4875 CC Etten-Leur

De auto kan in de nabijheid van het winkelcentrum betaald (ondergronds) geparkeerd worden.

1 Startend bij de ingangspoort van het hofje, rij richting het winkelcentrum.

Tip:
Markt 62, Lambertuskerk

Aan de overkant van de straat staat de in 1874 gebouwde Lambertuskerk.
Omdat de katholieke eredienst (na 1648) niet meer openlijk mocht worden uitgeoefend, moesten de katholieken hun heil zoeken in een zogenaamde schuurkerk, die van buiten gezien geen enkel kenmerk van een godshuis meer bezat.
Rond 1652 blijkt er zo'n schuurkerk in gebruik te zijn.
Vermoedelijk lag deze aan de westzijde van de Markt, in de omgeving van Huize De Nobelaer.
Justus de Nobelaer liet in 1685 een pastorie bouwen aan de oostzijde van de Markt, ter plaatse van het huidige kerkplein.
Erachter werd een nieuwe schuurkerk gebouwd die in 1790 werd vervangen door een nieuwe stenen schuurkerk.
Daar de schuurkerk van 1790 eveneens te klein was,
begon men plannen te maken voor de bouw van een nieuwe kerk.
De eerste steen werd gelegd op 18 mei 1874, drie jaar later op 13 juni 1877,
werd de Lambertuskerk ingewijd.

2 Rij langs het gemeentehuis en de Mariakapel het plein op.

Tip:

Aan de Markt van Etten-Leur bevinden zich diverse bezienswaardigheden en terrassen.

Voormalige Nederlands Hervormde Kerk.
De voormalige Nederlands Hervormde Kerk aan de Markt, dateert uit de dertiende eeuw.
In 1584, tijdens de 80 jarige oorlog,werd de kerk door brand verwoest, waarna tussen 1593 en 1606 alleen het middenschip (van zijmuren voorzien) en de drie koren (de zijkoren van westgevels voorzien) hersteld werden.
In 1648 na de Vrede van Munster is deze kerk overgegaan naar de hervormden.

3 Rij bij de Hema de Bisschopsmolenstraat in < volg fietsbordje Sprundel >.

4 Vlak voor het klooster bij cafetaria Quick & Easy rechtsaf het fietspad oprijden, dit is de Tamboerijn.

Tip:
U rijdt langs het voormalig klooster Withof.

5 Einde Tamboerijn linksaf het fietspad oprijden, deze weg heet Grauwe Polder.
6 Rechtsaf het fietspad Stuiverpad oprijden.
7 Einde fietspad rechtsaf de Hagemuntweg oprijden.
8 Linksaf de Lokkerdreef oprijden.
9 Bij het bouwcenter Nelemans linksaf het fietspad oprijden, dit is de Vosdonk.
10 Linksaf richting Sprundel rijden < volg bordje Sprundel >.
11 Rechtsaf richting Sprundel rijden < volg bordje Sprundel >.
12 Linksaf richting Sprundel rijden, dit is de Ettenseweg < volg bordje Sprundel >.
13 Bij de rotonde rechtsaf de Sint Janstraat oprijden < volg bordje Sprundel >.
14 Bij Sint Janstraat nummer 90 linksaf de Omgangstraat inrijden.
15 Bij Omgangstraat nummer 44, waar u rechts de sportvelden ziet liggen, rechtsaf het smalle fietspad oprijden en aan het einde van het fietspad rechtdoor de Hertogstraat inrijden.
16 Net na de Jan de Doperkerk rechtsaf de Sint Janstraat inrijden.

Tip:
U rijdt langs de in 1922 gebouwde Sint Jan de Doperkerk.
De toren is aan het einde van de 15e eeuw gebouwd.

Reeds lange tijd bestond in Sprundel een kapel.
In 1351 werd voor het eerst een parochie vermeld. De kapel werd verheven tot parochiekerk, maar omstreeks 1500 werd een nieuwe kerk gebouwd. Dit was een eenbeukige kruiskerk.
Ze werd door oorlogshandelingen verwoest in 1583 en kwam in 1620 weer gereed.
Deze kerk kwam in 1648 in handen van de hervormden, en in 1796 werd ze teruggegeven aan de katholieken.
Na de teruggaaf werd de kerk gerestaureerd in 1803 en 1875.
De oude kerk werd in 1922 afgebroken, waarop de huidige kerk werd gebouwd..

17 Bij het Chinees restaurant linksaf de Schuurkerkstraat oprijden.

Tip:
De Schuurkerk in Sprundel.
Direct na de vrede van Munster in 1648 had een zekere Jan Molders uit het Vorenseinde een hem toebehorend huis naast het Brande-straatje (nu Schuurkerkstraat) in bruikleen afgestaan.
Met enige meubelen uit de oude kerk werd het bedehuis in gericht.
In 1702 schonk de nieuwe eigenaar van dit huis, Willem van de Eynde, de naastgelegen grond om er een ruimere schuurkerk te bouwen: zonder vergoeding soolangh als daer den dienst Godts in gedaan sal worden
Het huis werd ingericht als pastorie.
In 1750 was een algehele vernieuwing van deze schuurkerk noodzakelijk, en in het voorjaar 1769 moet het rieten dakweer geheel vernieuwd worden.
Tevens kwamen er hardstenen dorpels in plaats van de uitgesleten houten deurdorpels.

18 Bij de rotonde rechtdoor de Luienhoeksestraat inrijden.
19 Vlak voor het einde van de waterberging bij nummer 17 linksaf het fietspadje oprijden en rechtdoor de weg vervolgen, dit is de Jochems Roemstraat.
20 Rechtsaf de Sint Walfriedstraat inrijden.
21 Linksaf de Sibeliusstraat inrijden.
22 Rechtsaf de Wagnerstraat inrijden.
23 Linksaf de Mgr. van Rooijstraat inrijden.
24 Linksaf de Dorpsstraat inrijden.

25 Rechtsaf het processie park inrijden.

Tip:
U rijdt langs een Mariagrot en de in 1925 gebouwde St. Willibrorduskerk.

26 Bij de Apotheek linksaf.
27 Rechtsaf de Pastoor Bastiaansensingel oprijden.
28 Bij het gebouw de Linde linksaf de Vijverstraat oprijden.
29 Rechtsaf de Poppestraat inrijden < volg bordje Hoeven > , volg de weg tot in Hoeven.
30 In Hoeven rechtsaf de Sint Janstraat inrijden.

Tip:
Hofstraat 8
Toen in 1853 het bisdom van Breda werd opgericht, werd de priesteropleiding ondergebracht bij de bisschop van Breda.
In 1892 kocht het bisdom de gebouwen en de grond die nog steeds eigendom waren van de Nederlandse staat voor bijna 14.000 gulden.
In het najaar van 1895 kreeg Petrus J.H. (Pierre) Cuypers de opdracht om een geheel nieuw seminarie te ontwerpen. Het oude seminarie en bisschopshuis werd afgebroken en een nieuw neogotisch gebouw verrees. Dit werd voor het eerst beperkt in gebruik genomen in 1907 en in september 1908 opgeleverd.

Sint Janstraat 40
U rijdt langs de in 1929 gebouwde kerk.

Sint Janstraat 20
In 1783 werd in Hoeven een nieuwe schuurkerk gebouwd achter de pastorie aan de westrand van het dorp.
Het kerkje deed dienst tot 1821, hoewel al in 1800 de middeleeuwse parochiekerk aan de katholieken was teruggegeven.
Tot 1820 werd de oude parochiekerk namelijk nog verhuurd aan de protestantse gemeente.
In 1821 werd de middeleeuwse kerk gerestaureerd en door de katholieken opnieuw in gebruik genomen.
De kerk werd in het begin van de jaren vijftig van de 20e eeuw gesloopt.

31 Einde weg linksaf < volg fietsknooppuntbordje 82 >.
32 Rechtsaf de Palingstraat inrijden < volg fietsknooppuntbordje 82 >.

Tip:
Na de Vrede van Munster in 1648 werd de parochiekerk in Hoeven overgedragen aan de calvinisten.
De katholieken kerkten hierna in een kleine schuurkerk in de Palingstraat.

33 Rechtsaf < volg fietsknooppuntbordje 20 >.
34 Rechtsaf < volg fietsknooppuntbordje 04 >.
35 Linksaf de Kuijerstraat inrijden.
36 Rechtsaf de Bankenstraat inrijden.
37 Linksaf de Goorstraat inrijden.
38 Rechtsaf de Haansberg oprijden.
39 Linksaf de Haansberg vervolgen dit is een doodlopende straat.

Tip:
Aan het eind van de Haansberg, aan de Hoevenseweg, staat een wegkruis.

40 Vlak voor het einde van de Haansberg rechtsaf het fietspad oprijden.
41 Einde fietspad linksaf rijden < volg de bordjes Centrum >.
42 De spoorwegovergang oversteken.

Laatst gewijzigd op: 1 maart 2017

43 De Markt oprijden tot het Paulushofje.

Deze fietsroute is gemaakt door:

http://wjblankers.magix.net/public/index.htm
w.j.blankers@gmail.com